

Prehodna omilitev suše in sneg z zamudo

Besedilo: Miha Pavšek in Gregor Vertačnik

Vreme in razmere v gorah v meteorološki pomladi 2012

Pakla je zakon! Oh, kolikokrat izrečem ta stavek, ko sem doma ali pa ko tam plezam te "bisere od smeri" v tako dobrem ambientu. Ni ji enake destinacije! Vsaj zame. Res mi je prirasla k srcu. Ne vem več natančno, kaj je botrovalo temu, morda vonj po morju, ko zjutraj zapiha maestral in v prazen in od vode glasno bobneč kanjon prinese tisti značilni vonj, ki ga tako močno začutim, kadar nekaj časa ne zaidem na jug.

Če niste med ljubitelji vročine in slane kopeli v mega fiziološki raztopini, imenovani morje, se zdaj, ko smo na višku poletja, kar nekako z nostalgijo ozirate nazaj k ne tako oddaljeni pomladi. Letošnje borne snežne razmere so nam namreč precej prej, kot smo vajeni, odprle visokogorska vrata, saj je do začetka meteorološkega poletja izginila večina ponavadi sicer precej dlje vztrajajočih snežišč. Nekoliko bolj mokro vreme zadnjih dveh od treh mesecev je poskrbelo, da so bili vsaj še do sredine junija, ko nas je dosegel letošnji prvi dlje trajajoči vročinski val, gorski studenci in izvirji ter njihovi nižje ležeči sorodniki živahni. Vendar pa so potem hitro potihnil, zato za letošnji preostanek poletja ne bo odveč opozorilo o nujnosti dodatne vodne zaloge na turah. Če ne bo sprotih padavin, bomo namreč v nadaljevanju marsikje v vzpetem svetu z vodo "na suhem". V nasprotnem primeru teh težav ne bo, a bomo zaradi morebitnega slabšega vremena tudi manj hribolazili.

Ob tem nam lahko bolj urbanizirani prebivalci poldalpske dežele

očitajo, češ "vi hribovci tako ali tako niste nikoli zadovoljni z vremenom". Prav nasprotno, prilagoditi se znamo tudi muhastemu vremenu v vseh letnih časih in letošnje poletje ne bo nobena izjema. A posvetimo se še za nekaj trenutkov minuli, vremensko nič kaj posebni pomladi in se vrnimo na njen začetek oziroma na zaključek zime, za katerega smo v prejšnjem prispevku zapisali, da je zadišal po pomladi. Zdaj lahko dodamo, da je milo vreme prevladovalo še ves marec. Po toplotnem šoku se je takoj na začetku marca postopoma ohladilo, a zgolj prehodno in do običajnih vrednosti. Od druge marčevske dekade dalje pa je spet prevladoval trend postopno naraščajoče temperature. Na Kredarici je bilo najtopleje že v sredini meseca, natančneje 16. marca. Omembe vredne padavine so bile le 19. marca, pri čemer je snežilo le v visokogorju, povsod drugod je snežna odeja nezadržno kopnela. Kredarica je zaključila mesec z vsega 80 centimetri beline, Vogel pa s "celega" četr metra. Še slabše je bilo v Kamniško-Savinjskih

Alpah, saj je bil Krvavec "gol" že 6. marca! Zato pa je bilo toliko več sonca, ki se je nenavadno redko skrivalo za oblaki.

Povsem drugo vremensko zgodbo je pisal april. Že na prvi dan se je močno ohladilo, a padavin je bilo malo, ponekod sploh nič. Od 4. do 7. dne v mesecu je bolj ali manj intenzivno deževalo in snežilo, snežna odeja na Kredarici si je precej opomogla. 8. aprila je bilo zelo hladno, na Kredarici so zjutraj namerili $-17,1^{\circ}\text{C}$. Potem pa se je do sredine zadnje dekade nadaljevalo nestanovitno in sveže vreme. Popravila se je tudi tamkajšnja višina snežne odeje, natančneje se je kar potrojila (240 cm) glede na stanje na začetku meseca. Največ sonca je bilo ob koncu prve dekade. V zaključku meseca sta silovit temperaturni dvig in sončno vreme vsaj za silo popravila sicer po tradiciji bolj kisel aprilski vtis.

Prve majske dni se je nekoliko ohladilo in kasneje tudi deževalo ter snežilo. Potem se je ogrelo in 11. ter 12. maja je bilo že prav poletno toplo. Takoj zatem pa je zima začasno prevzela vajeti v svoje roke. Izjemno močna ohladitev s padavinami je zlasti jugu Slovenije prinesla snežinke do okoli 500 metrov nadmorske višine, nad 1000 metri pa je bilo vse skupaj še bolj zimsko. Hladno vreme je vztrajalo do 18. maja, preostanek meseca je bil zmerno topel, a dokaj muhast.

Statistični vpogled v preglednico o meteorološki pomladi 2012 pove, da je bila ta približno poldrugo stopinjno

Preglednica 1. Povprečna temperatura ($^{\circ}\text{C}$) in količina padavin (mm) v meteorološki pomladi 2012 ter primerjava s povprečjem obdobja 1991–2010.

Vir: Arhiv Urada za meteorologijo Agencije RS za okolje.

Postaja (nadmorska višina)	Povprečna T	Odklon T	Padavine	Indeks padavin glede na povprečje 1991–2010
Rateče (864 m)	8,0	1,4	345	115
Planina pod Golico (970 m)	7,7	1,4	371	95
Vojsko (1067 m)	7,3	1,2	425	87
Vogel (1535 m)	4,9	1,5	744	128
Krvavec (1740 m)	3,8	1,7	268	88
Kredarica (2514 m)	-1,5	1,3	395	93

Planina Korošica nad Ljubeljem konec maja je bila nared za prihod živine. Foto: Miha Pavšek

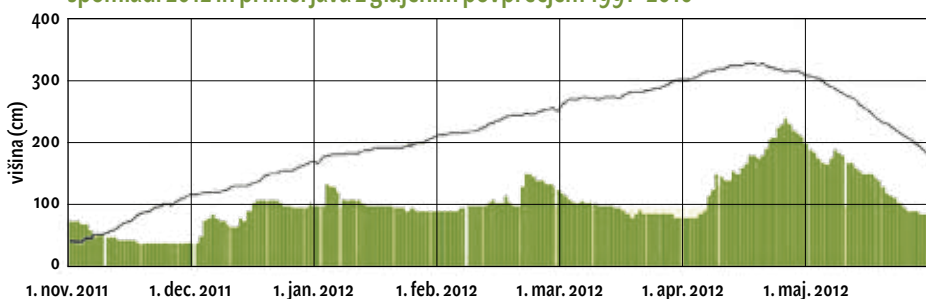
toplejša od referenčnega obdobja in podobno topla kot lanskoletna. Levji delež je prispeval kar 3–5 °C pretopli marec, ki je bil v visokogorju celo toplejši od aprila! Marec je bil večino ma najbolj osončeni mesec spomladanskega vremenskega trojčka, saj je bilo sonca 30–80 % več kot običajno. Zato pa ga je primanjkovalo zmerno toplemu aprilu, da bi se po zmerno toplem maju z nekaj presežka vse skupaj spet gibalo okoli povprečja. Marca je le redkokje padla več kot četrtina pričakovanih padavin, zato pa toliko več aprila. V Posočju jih je bilo dvakrat toliko kot v dolgoletnem povprečju, proti vzhodu in jugu pa je višina padavin hitro upadala. Ponekod na jugu in vzhodu jih je bilo celo nekoliko premalo. Maja so bile padavine večinoma v mejah normale, le tu in tam je kakšna obilnejša nevihta prinesla opazen presežek. Zares obilno je snežilo le v aprilu in še to v visokogorju, snežna odeja pa je bila vse trimesečje podpovprečna.

Med izjemnimi vremenskimi dogodki bomo tokrat izpostavili le silovito ohladitev sredi maja. Dvanajstega dne v mesecu je bilo dopoldne in sredi dneva še zelo topla – na

Kredarici se je segrelo do 12, na Rogli do 20 in v Ratečah celo do 27 °C. Popoldne in ponoči se je ob prehodu hladne fronte naglo in močno ohladilo. Naslednji dan podnevi je bilo na Kredarici –4, v Ratečah 11 in na Rogli 1 °C. Po domače bi lahko dejali, da smo v enem dnevu – natančneje prek noči – skočili iz poletja v zimo.

Glede na zapisano bi lahko rekli, da smo konec pomladi ravno še v zadnjem trenutku našli padavinski priključek in na ta način ubežali hujšim posledicam suše. Muhasto aprilsko vreme s svojimi lovkami ni poseglo le v del maja, ampak jih je stegnilo še v prvo polovico junija! Zelena zima in pogosta ter velika temperaturna nihanja so kot nalašč za to, da so že tako ali tako prepokane karbonatne kamnine naših gora še bolj razrahljane. Krušenje ostenij in s tem njihov postopni odmik sta sicer povsem naravna geomorfološka pojava, nerodno je le, če poseže vmes človek. Zato v tem času, ko smo na višku vsakoletne gorniške sezone, dobro premislite, na kaj, koga in kako se boste prijeli ali oprli. To še toliko bolj velja za prometnejše markirane poti, katerih odseki potekajo v vpadnici omenjenih "odmikajočih" se sten ali njihovih manjših delov. Pa varen, dovolj zgoten in vedno pre(d)viden korak, po možnosti vsaj v dvoje, vse do konca poletne sezone, ki naj traja čim dlje, saj jo tudi ljubitelji vzpetega sveta potrebujemo kot že dolgo ne! ●

Graf 1: Potek povprečne dnevne temperature zraka na Kredarici spomladi 2012 in primerjava z glajenim povprečjem 1991–2010

Graf 2: Višina snežne odeje je bila vso snežno sezono opazno pod dolgoletnim povprečjem. Z vsega 240 centimetri (ponavadi krepko prek 3 m!) je bila najdebelejša konec aprila, natančneje 25. 4. 2012.

